

Till
Socialroteln

Handläggare:
Susanna Höglund, 08-508 29 758

Remiss - Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015

Svar på remiss från Socialroteln (Dnr 326-2538/2010).

Sammanfattning

Koncernledningen anser att förslaget omfattar relevanta mål, men bedömer att mätbarheten av dessa och de föreslagna indikatorerna behöver definieras tydligare för att måloppfyllelsen ska bli mätbar. Bolagens uppfattning är att mål 1 och 6 i programmet kan bli oerhört kostnadsdrivande och att omfattningen av underlaget, till vad målen omfattar, behöver förtydligas. Bolagen förbättrar kontinuerligt tillgängligheten i fastigheterna i samband med större underhållsinsatser och ombyggnationer, men det bör poängteras att ibland kan också behoven av anpassningar för olika grupper funktionsnedsatta motverka varandra, vilket omöjliggör en anpassning av den fysiska miljön för alla grupper överallt. Det är dock självklart att staden ska göra allt för att, i den utsträckning det är möjligt, anpassa den fysiska miljön för respektive individ för hans/hennes särskilda behov i vardagen.

Ärendet

Socialroteln har remitterat *Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015* till bland annat Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen Svenska Bostäder, Familjebostäder, Stockholmshem, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Micasa Fastigheter samt Stockholm Business Region.

Remissen avser ett program för "delaktighet för personer med funktionsnedsättning" som ersätter stadens nuvarande "handikappolitiska program". Utgångspunkten är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet omfattar sju mål, avseende fysisk och kommunikativ tillgänglighet, bemötande, utbildning, arbete, bostad och fritid. Programmet är ett styrdokument som ingår i stadens ledningssystem och till målen har tretton indikatorer knutits som skall följas upp i det integrerade ledningssystemet, ILS.

Underremisser

Svenska Bostäders, Familjebostäders och Stockholmsheims gemensamma remissvar har i huvudsak följande lydelse.

Svenska bostäder har ingått i den styrgrupp som följt framtagandet av förslaget.

Stockholms Stadshus AB	Org.nr 556415-1727				
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	E-post	
105 35 STOCKHOLM	Stadshuset, 3 tr.	08-508 290 00	08-509 290 80	info@s-husab.stockholm.se	

Familjebostäder och Stockholmshem har tillsammans med andra bolag, förvaltningar och intresseorganisationer deltagit i framtagandet av förslaget. Bolagen är i stort sett nöjda med förslaget men har framförallt gällande mål nummer 1 starka invändningar på grund av att målet och indikatorn är orealistiska och att det vore enormt kostnadsdrivande att fullfölja.

Mål nummer 1: Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms stads inne- och utemiljö. Det är oklart om målet gäller hela den bebyggda miljön i staden eller om den bara gäller det som ägs och förvaltas av stadens nämnder och bolag. Vidare ska påpekas att åtgärdandet av Enkelt avhjälpta hinder som anges som ett mål, är slutfört för bolagens del.

Föreslagen första indikator lyder: *Andel av Stockholms stads inne- och utemiljö som uppfyller gällande byggregler.* Först ska påpekas att endast en liten andel av stadens befintliga bebyggelse uppfyller dagens tillgänglighetskrav i Boverkets byggregler från 1993. Byggregler är en föränderlig materia och förnyas med jämna mellanrum, vilket innebär att fastigheter som färdigställs idag med utgångspunkt från 1993 års byggregler inte uppfyller de byggregler som senare kommer att ersätta dagens. Nya byggregler har ingen retroaktivitet och gäller inte den äldre bebyggelsen. Med stora insatser i det befintliga beståndet kan förbättringar i tillgängligheten åstadkommas, men att tro att ens bråkdelar av det befintliga beståndet skulle uppnå dagens nybyggnadsstandard är en ren utopi.

Den föreslagna indikatorn kommer inte att fånga in de insatser som faktiskt görs för att förbättra tillgänglighet/framkomlighet i befintlig bebyggelse utan att nå nybyggnadsstandard.

Indikatorn är också oklart utformad.

- Man hänvisar i texten till "gällande byggregler" samtidigt som staden ställer högre krav på tillgänglighet för kommunala förvaltningar och bolag än lagstiftningen. Vilket ska gälla?
- Vem ska genomföra den grundläggande inventeringen av vilka fastigheter som uppfyller gällande byggregler och vilka kriterier ska gälla? Vad vi vet finns inga heltäckande inventeringar gjorda som beskriver tillgängligheten utanför huskroppen fram till porten, tillgängligheten i husets allmänna utrymmen eller inne i lägenheterna.

Mål nummer 6: Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov.

Bolagen arbetar redan idag på flera fronter med att tillskapa en god/bättre tillgänglighet i fastigheterna.

- I nyproduktionen följer bolagen BBR och stadens krav på tillgänglighet.
- I befintlig bebyggelse har Familjebostäder redan inventerat fastigheternas yttre miljö vad gäller tillgänglighet/framkomlighet till porten och inne i trapphuset, tillgång till hiss etc. Stockholmshem kommer att vara klar med en sådan inventering under 2011. Även Svenska Bostäder kommer att genomföra inventering under 2011, möjligen blir den dock inte helt klar under året.

- I befintlig bebyggelse arbetar alla bolagen med att göra lägenheterna bättre tillgängliga i exempelvis badrum i samband med stambyte. Med utgångspunkt från genomförd inventering har Familjebostäder även tagit fram en strategi/handlingsplan för att öka tillgänglighet och framkomlighet i det befintliga beståndet.
- I samarbete med Bostad Stockholm, som förmedlar alla bolagens lediga lägenheter, kommer bolagen att förbättra tillgänglighetsinformation till bostadssökande (*bilaga 1*).

SISAB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse.

SISAB finner de i ärendet framförda förslagen bra. Bolagets uppfattning är att förslaget med de sju målen, som är knutna till stadens ILS, ger möjlighet till uppföljning av programmet. Genom att målen är kopplade med 13 indikatorer kommer en planeringsprocess inom nämnder och bolag i än högre grad att bli nödvändig.

Förslaget medför sannolikt, enligt SISAB:s uppfattning, en ökad delaktighet då nämnder och styrelser i sin verksamhetsplanering, efter dialog med de lokala handikappråden, ska besluta om vilka tre relevanta aktiviteter som skall prioriteras för att under kommande år bidra till måluppfyllelse (*Bilaga 2*).

Micasa Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse.

Micasa Fastigheter är positiv till det nya förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Micasa Fastigheter, som fastighetsägare av Stockholms stads vård- och omsorgsboenden, senior- och trygghetsbostäder, har ett särskilt ansvar att tillhandahålla tillgängliga och anpassade bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning. Det innebär att bolaget ställer höga krav på tillgänglighet i fastigheterna. Bolaget bedriver därför ett särskilt arbete inom tillgänglighet och trygghet.

Ett resultat av detta arbete är att bolaget har tagit fram ett klassificeringssystem. Utifrån systemet bedöms och klassificeras fastigheterna efter olika kriterier för rörelsehinder, syn och hörsel. Skyltar sätts upp i fastigheterna som visar besökare och hyresgäster hur anpassade fastigheterna är utifrån ovan angivna kriterier.

Uppföljning av bolagets tillgänglighetsarbete genomförs idag i stadens integrerade ledningssystem för verksamhetsplanering och uppföljning, ILS (*bilaga 3*).

Stockholm Business Regions remissvar har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Business Region ställer sig positiv till förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015. Programmet är väl genomarbetat med mål och indikatorer. Att det dessutom är ett styrdokument som kommer ingå i stadens ledningssystem, ILS, är mycket positivt då målen och aktiviteterna kan följas och utvärderas. Målen och aktiviteterna kan även bilda till en ökad medvetenhet bland Stockholms stads anställda, som är bärare och förmedlare av visionen Stockholm – en stad för alla.

I förslaget nämns också att nämnder och styrelser i dialog med de lokala handikappråden ska besluta om tre relevanta aktiviteter som ska prioriteras för att bidra till måluppfyllelse. Koncernen Stockholm Business Region har tillsammans med Stockholmsmässan ett handikappråd som träffas vid ett flertal tillfällen varje år. De mål och aktiviteter som väljs för koncernen kommer att bli en stående punkt på dagordningen för uppföljning och utvärdering, vilket dels tydliggör arbetsformerna för Stockholms Business Regions handikappråd samt bidrar till måluppfyllelse (*bilaga 4*).

Koncernledningens synpunkter

Sammantaget anser koncernledningen att förslaget omfattar mål som är relevanta utifrån ett övergripande samhällsperspektiv. Koncernledningen gör dock bedömningen att det kan förorsaka vissa svårigheter att mäta utfallet av målen och indikatorerna. Exempelvis behöver begreppet "alla" definieras. Gruppen *medborgare med funktionsnedsättning* blir mycket stor om alla, även mindre omfattande funktionsnedsättningar, ingår. Vissa indikatorer kommer också sannolikt kräva att staden genomför kontinuerliga och systematiska medborgar- och brukarundersökningar för att ge rättvisande resultat.

Stadens bolags verksamheter omfattas huvudsakligen av mål 1, "Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms stads inne- och utemiljö" samt mål 6, "Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov". Koncernledningen delar bolagens bedömning att definitionen av underlaget för måluppfyllelse och indikatorer behöver förtydligas. Stadens bolag kan bara påverka förutsättningarna i och kring de fastigheter de själva äger. Det är också viktigt att poängtera att kraven i de byggregler som hänvisas till, beror på fastigheten/byggnadens grundförutsättningar. Tillgänglighet, i nivå med nyproduktionsstandard, vilket en del av övriga mål kan kräva, blir oerhört kostnadsdrivande att nå och är inte möjligt att uppnå i hela fastighetsbeståndet.

Stadens fastighetsbolag genomför kontinuerligt åtgärder för att förbättra tillgängligheten i samband med underhåll och ombyggnader. Bostäder som har en god tillgänglighet "öronmärks" i bostadsbolagens bestånd för att möta behov hos hyresgäster och Micasa arbetar med ett klassificeringssystem för olika funktionshinder. Det bör dock poängteras att begreppet *funktionshinder* omfattar en stor variation av anpassningar i fastighetsbeståndet, beroende på om det exempelvis är fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. Ibland är anpassningar som är lämpliga för den ene, exempelvis nedfasade trösklar, något som försämrar orienterbarheten för en annan grupp. Det är således omöjligt att anpassa hela fastighetsbeståndet till alla grupper med olika funktionsnedsättning. Det är dock självklart att staden ska göra allt för att, i den utsträckning det är möjligt, anpassa den fysiska miljön för respektive individ för hans/hennes särskilda behov i vardagen.

Per Blomstrand

Vice VD Stockholms Stadshus AB

Bilaga 1

Yttrande

DATUM

2011-01-11

KONTAKTPERSON

Björn Jacobson

Vd-staben

08-737 24 46

Yttrande över förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011 - 2015 (Dnr 326-2538/2010)

Ärendet

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har i samverkan med stadens förvaltningar och bolagsamt handikapporganisationer tagit fram ett nytt handikappolitiskt program, som nu föreslås byta namn till "program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning". Programmet är ett av stadens styrdokument och ska ingå i det integrerade ledningssystemet, ILS.

Utgångspunkten för programmet är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmets övergripande mål är: "I Stockholms stad ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap."

Programmet omfattar sju mål inom områdena fysisk respektive kommunikativ tillgänglighet, bemötande, utbildning, arbete, bostad och fritid. Målen är formulerade utifrån vilka resultat som önskas uppnås för målgruppen.

1. Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda stadens inne- och utemiljö.
2. Alla ska kunna få information och kommunicera utifrån sina förutsättningar.
3. Alla ska kunna uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på.
4. Alla barn, ungdomar och vuxna ska delta i utbildning och få det stöd som behövs för att nå målen.
5. Allas arbetsförmåga ska tas tillvara.
6. Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov.
7. Alla ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamhet.

Till målen har tretton indikatorer knutits, som ska belysa i vilken utsträckning det skett en förändring för målgruppen.

Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering efter dialog med de lokala handikappråden besluta om vilka tre relevanta aktiviteter som de ska prioritera för att under kommande år bidra till måluppfyllelse.

Svenska bostäder har ingått i den styrgrupp som följt framtagandet av förslaget. Familjebostäder och Stockholmshem har tillsammans med andra bolag, förvaltningar och intresseorganisationer deltagit i framtagandet av förslaget. Bolagen är i stort sett nöjda med förslaget men har framförallt gällande mål nummer 1 starka invändningar på grund av att målet och indikatorn är orealistiska och att det vore enormt kostnadsdrivande att fullfölja.

Bolagens synpunkter

Mål nummer 1: Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms stads inne- och utemiljö.

Det är inte glasklart om målet gäller hela den bebyggda miljön i staden eller om den bara gäller det som ägs och förvaltas av stadens nämnder och bolag.
(Detta kanske står någonstans i brödtexten, måste kollas)

Vidare ska påpekas att åtgärdandet av Enkelt avhjälpta hinder som anges som ett mål, är slutfört för bolagens del.

Föreslagen första indikator lyder: Andel av Stockholms stads inne- och utemiljö som uppfyller gällande byggregler.

Först ska påpekas att endast en liten andel av stadens befintliga bebyggelse uppfyller dagens tillgänglighetskrav i Boverkets byggregler från 1993. Byggregler är en föränderlig materia och förnyas med jämna mellanrum vilket innebär att fastigheter som färdigställs idag med utgångspunkt från 1993 års byggregler inte uppfyller de byggregler som senare kommer att ersätta dagens. Nya byggregler har ingen retroaktivitet och gäller inte den äldre bebyggelsen. Med stora insatser i det befintliga beståndet kan förbättringar i tillgängligheten åstadkommas, men att tro att ens bråkdelar av det befintliga beståndet skulle uppnå dagens nybyggnadsstandard är en ren utopi.

Den föreslagna indikatorn kommer inte att fånga in de insatser som faktiskt görs för att förbättra tillgänglighet/framkomlighet i befintlig bebyggelse utan att nå nybyggnadsstandard.

Indikatorn är också oklart utformad.

- Man hänvisar i texten till "gällande byggregler" samtidigt som staden ställer högre krav på tillgänglighet för kommunala förvaltningar och bolag än lagstiftningen. Vilket ska gälla?
- Vem ska genomföra den grundläggande inventeringen av vilka fastigheter som uppfyller gällande byggregler och vilka kriterier ska gälla? Vad vi vet finns inga heltäckande inventeringar gjorda som beskriver tillgängligheten utanför huskroppen fram till porten, tillgängligheten i husets allmänna utrymmen eller inne i lägenheterna.

Mål nummer 6: Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov.

Bolagen arbetar redan idag på flera fronter med att tillskapa en god/bättre tillgänglighet i våra fastigheter.

- I nyproduktion en följer vi BBR och stadens krav på tillgänglighet.
- I befintlig bebyggelse har Familjebostäder redan inventerat fastigheternas yttre miljö vad gäller tillgänglighet/framkomlighet till porten och inne i trapphuset, tillgång till hiss etc. Stockholmshem kommer att vara klar med en sådan inventering under 2011. Även Svenska Bostäder kommer att genomföra inventering under 2011, möjligen blir den dock inte helt klar under året.
- I befintlig bebyggelse arbetar alla bolagen med att göra lägenheterna bättre tillgängliga i exempelvis badrum i samband med stambyte. Med utgångspunkt från genomförd inventering har Familjebostäder även tagit fram en strategi/handlingsplan för att öka tillgänglighet och framkomlighet i det befintliga beståndet.
- I samarbete med Bostad Stockholm, som förmedlar alla bolagens lediga lägenheter, kommer vi att förbättra tillgänglighetsinformation till bostadssökande.

Beslut

Som svar på remissen överlämnas och återopas detta tjänsteutlåtande.

Bosse Sundling
Verkställande direktör
AB Familjebostäder

Ingela Lindh
Verkställande direktör
AB Stockholmshem

Pelle Björklund
Verkställande direktör
AB Svenska Bostäder

Bilaga 2

Dnr: 1101-2010

Stockholms Stadshus AB
Sara Feinberg

105 35 STOCKHOLM

Stockholm 2011-01-14

Remiss rörande förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015, dnr 326-2538/2010

Stockholms Stadshus AB har som underremiss remitterat rubricerat ärende till SISAB för besvarande.

SISAB finner de i ärendet framförda förslagen bra. Bolagets uppfattning är att förslaget med de sju målen, som är knutna till stadens ILS, ger möjlighet till uppföljning av programmet. Genom att målen är kopplade med 13 indikatorer kommer en planeringsprocess inom nämnder och bolag i än högre grad att bli nödvändig.

Förslaget medför sannolikt, enligt SISAB:s uppfattning, en ökad delaktighet då nämnder och styrelser i sin verksamhetsplanering, efter dialog med de lokala handikappråden, ska besluta om vilka tre relevanta aktiviteter som skall prioriteras för att under kommande år bidra till måluppfyllelse.

Med vänlig hälsning

Skolfastigheter i Stockholm AB

Johan Castwall

Remissvar

Datum

2011-01-13

Stockholms Stadshus AB

Att: Sara Feinberg

105 35 STOCKHOLM

Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015

Micasa Fastigheter har från Stockholms Stadshus AB mottagit en underremiss för yttrande avseende "Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015", dnr KS 326-2538/2010.

Remisstiden är satt till den 15 januari 2011.

Detta yttrande har inte behandlats av bolagets styrelse men kommer att anmälas i efterhand.

Bakgrund

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har i samverkan med stadens förvaltningar och bolag samt handikapporganisationer tagit fram ett nytt förslag till "Handikappolitiskt program för Stockholms stad". Detta program föreslås byta namn till "Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015".

Micasa Fastigheters synpunkter

Micasa Fastigheter är positiv till det nya förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Micasa Fastigheter, som fastighetsägare av Stockholms stads vård- och omsorgsboenden, senior- och trygghetsbostäder, har ett särskilt ansvar att tillhandahålla tillgängliga och anpassade bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning. Det innebär att bolaget ställer höga krav på tillgänglighet i fastigheterna. Bolaget bedriver därför ett särskilt arbete inom tillgänglighet och trygghet.

Ett resultat av detta arbete är att bolaget har tagit fram ett klassificeringssystem. Utifrån systemet bedöms och klassificeras

fastigheterna efter olika kriterier för rörelsehinder, syn och hörsel. Skyltar sätts upp i fastigheterna som visar besökare och hyresgäster hur anpassade fastigheterna är utifrån ovan angivna kriterier.

Uppföljning av bolagets tillgänglighetsarbete genomförs idag i stadens integrerade ledningssystem för verksamhetsplanering och uppföljning, ILS.

Anders Nordstrand
VD

Svar på remiss av Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Stockholm Business Region överlämnar följande tjänsteutlåtande som svar på remiss angående förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011 – 2015.

Ärendet anmäls som kontorsyttrande på styrelsens sammanträde den 1 februari 2011.

Olle Zetterberg

Ärendet

Stockholms Stadshus AB har till Stockholm Business Region översänt en underremiss från Socialtjänst- och arbetsnämnden.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har i samverkan med stadens förvaltningar och bolag samt handikapporganisationer tagit fram ett nytt handikappolitiskt program, som nu föreslås byta namn till ”program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning”.

Utgångspunkten för programmet är FN’s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmets övergripande mål är ”I Stockholms stad ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap”.

Programmet omfattar sju mål inom områdena fysisk respektive kommunikativ tillgänglighet, bemötande, utbildning, arbete, bostad och fritid. Till målen har tretton indikatorer knutits.

Svaret på remissen ska vara Stockholms Stadshus AB tillhanda senast 15 januari 2011.

Stockholm Business Region’s synpunkter

Stockholm Business Region ställer sig positiv till förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015. Programmet är väl genomarbetat med

mål och indikatorer. Att det dessutom är ett styrdokument som kommer ingå i stadens ledningssystem, ILS, är mycket positivt då målen och aktiviteterna kan följas och utvärderas. Målen och aktiviteterna kan även bidra till en ökad medvetenhet bland Stockholms stads anställda, som är bärare och förmedlare av visionen Stockholm – en stad för alla.

I förslaget nämns också att nämnder och styrelser i dialog med de lokala handikappråden ska besluta om tre relevanta aktiviteter som ska prioriteras för att bidra till måluppfyllelse. Koncernen Stockholm Business Region har tillsammans med Stockholmsmässan ett handikappråd som träffas vid ett flertal tillfällen varje år. De mål och aktiviteter som väljs för koncernen kommer att bli en stående punkt på dagordningen för uppföljning och utvärdering, vilket dels tydliggör arbetsformerna för Stockholms Business Regions handikappråd samt bidrar till måluppfyllelse.

SLUT.

Till berörd remissinstans

ANGÅENDE REMISSEN OM FÖRSLAG TILL PROGRAM FÖR DELAKTIGHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING 2011-2015

Detta gäller remissvar på "Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015"
Dnr: 326-2538/2010

Remisstiden sträcker sig till den 31 januari 2011, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på roteln.

Ansvarig handläggare/borgarrådssekreterare på Rotel VII är Fredrik Sundqvist, tfn 08-508 29 138.

Remissvar skickas till:

- Rotel VII i **digital form (word/excel)**. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: KS 314-331-2004
- KF/KS kansli i **pappersform**.

Adresserna är följande:

Rotelns e-post: Funktion SLK RVII-remissvar@stockholm.se

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Med vänliga hälsningar

Erika Falck
Rotel VII

Remitteringsmapp

Ärende: Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2015

Inkom till KF/KS kansli den

Behandling i övrigt:

För yttrande senast: 31 januari 2011

Stadsdelsnämnderna

Skarpnäck SdN
Spånga-Tensta SdN
Södermalm SdN

Facknämnderna

Trafik- och renhållningsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Fastighetsnämnden
Utbildningsnämnden
Kulturnämnden
Idrottsnämnden

Övriga

Slk
Stockholm Stadshus AB
SBR
KS Handikappråd

PROTOKOLL nr 9/2010

2010-10-28

Justerat 2010-11-01

Karin Rågsjö och Christina Elffors-Sjödén

§ 14

Förslag till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning
2011-2015

Dnr 3.1-0480/2010

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden godkänner förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011 – 2015.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Ärendet

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har i samverkan med stadens förvaltningar och bolag samt handikapporganisationer tagit fram ett nytt handikappolitiskt program, som nu föreslås byta namn till "program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning". Programmet är ett av stadens styrdokument och ska ingå i det integrerade ledningssystemet, ILS.

Utgångspunkten för programmet är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmets övergripande mål är: "I Stockholms stad ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap." Programmet omfattar sju mål inom områdena fysisk respektive kommunikativ tillgänglighet, bemötande, utbildning, arbete, bostad och fritid. Målen är formulerade utifrån vilka resultat som önskas uppnå för målgruppen. Till målen har tretton indikatorer knutits, som ska belysa i vilken utsträckning det skett en förändring för målgruppen.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 11 oktober 2010.

Förslag till beslut

Ledamoten Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Lena Kling (FP), ledamoten Dikran Dison (KD) och ledamoten Stefan Nilsson (MP) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut:

Tjänstgörande ordföranden Karin Rågsjö (V) och ledamoten Lars-Åke Henriksson m.fl. (S) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ledamoten Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Lena Kling (FP), ledamoten Dikran Dison (KD) och ledamoten Stefan Nilsson (MP) förslag till beslut.

Reservation

Tjänstgörande ordföranden Karin Rågsjö (V) och ledamoten Lars-Åke Henriksson m.fl. (S) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att återremittera förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011 - 2015.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Det är positivt att staden har arbetat så brett och i samverkan med handikapprörelsen för att ta fram det nya programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Vi hade dock gärna sett att staden parallellt hade utbildat förtroendevalda, som ska besluta om programförslaget, i den nya FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar som har varit vägledande för programarbetet.

Vi menar att indikatorn om Stockholms stads inne- och utemiljö ytterligare behöver förtydligas. Detta gäller i synnerhet enkelt avhjälpta hinder där en tydlig mätmetod behövs. Vi vill också se en indikator som mäter andel möteslokaler, samlingslokaler och skolor med fungerade hörselteknisk utrustning. Till detta kommer att det inte är tillräckligt med den indikator som föreslås under mål 4 om utbildning. Den är för allmän och behöver ersättas eller kompletteras med en specificerad indikator. Även under mål 5 om bostad finns endast en indikator. Där anser vi att en indikator som till exempel visar väntetider för att få en bostad med särskild service skulle behövas.

Det finns viktiga förtjänster med förslaget när det gäller anpassningen till stadens ledningssystem, ambitionen att konkretisera målen och att lyfta fram de resultat som ska uppnås. Hur indikatorer och uppföljningsmetoder utformas kommer dock att vara avgörande för tilltron till utvärderingen, eftersom en kritik har funnits den senaste mandatperioden mot mätningen av måluppfyllelsen i stadens budgetdokument.

Ett avgörande perspektiv som berörs allför lite i programmet är jämställdheten. Därmed bör även FN:s konvention om kvinnors rättigheter ingå som ett av de vägledande styrdokument. Som en konsekvens behöver indikatorerna formuleras så att de speglar situationen för såväl flickor/kvinnor som pojkar/män. Ett genusperspektiv kan också synliggöra behovet av att lyfta fram andra mål, exempelvis mot våld i nära relationer.

Särskilt uttalande

Ledamoten Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Lena Kling (FP) och ledamoten Dikran Dison (KD) lämnade följande särskilda uttalande.

Det innevarande handikappolitiska programmet har löpt ut. Det är därför både viktigt och glädjande att ett nytt program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning kommer på plats. Programmet tar utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som Sverige nu har förbundit sig att efterleva. Det är också bra att programmet använder en riktig terminologi.

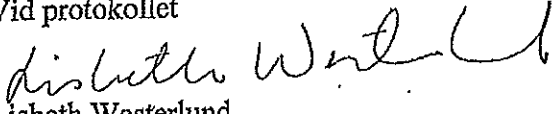
För att Stockholm ska fortsätta att utvecklas till en tillgänglig stad krävs att programmet innehåller tydliga mål och aktiviteter som är mätbara. Det nya programmet är därför mera konkret och kan därför utvärderas.

Särskilt uttalande

Ledamoten Stefan Nilsson (MP) lämnade följande särskilda uttalande.

Det är bra att det nya programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning tagits fram i samarbete med stadens förvaltningar och bolag samt handikapporganisationer och att det tar sin utgångspunkt i FN-konventionen. Mycket positivt, inte minst för att programmet ska få reell betydelse, är att programmet görs till en del av stadens styrdokument och ska ingå i det integrerade ledningssystemet, ILS. Det är av yttersta vikt att alla berörda - nämnder, förvaltningar och bolag - tar till sig de nya målen, liksom att målen sätts högt och höjs efterhand.

Vid protokollet

Lisbeth Westerlund
sekreterare

**SOCIALTJÄNST- OCH
ARBETSMARKNADSFÖRVALTNINGEN**
AVDELNINGEN FÖR STADSÖVERGRIPANDE SOCIALA FRÅGOR

14
TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 3.1-0480/2010
SAN 2010-10-28
SID 1 (6)
2010-10-11

Handläggare:
Pia Modin
telefon: 08-508 25 618
Riitta-Leena Karlsson
telefon: 08-508 25 610

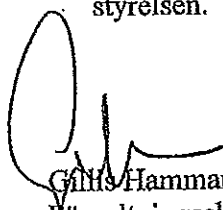
Till
Socialtjänst- och
arbetsmarknadsnämnden

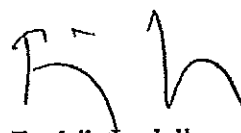
**Förslag till program för delaktighet för personer
med funktionsnedsättning 2011 - 2015**

(I bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden godkänner förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011 – 2015.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

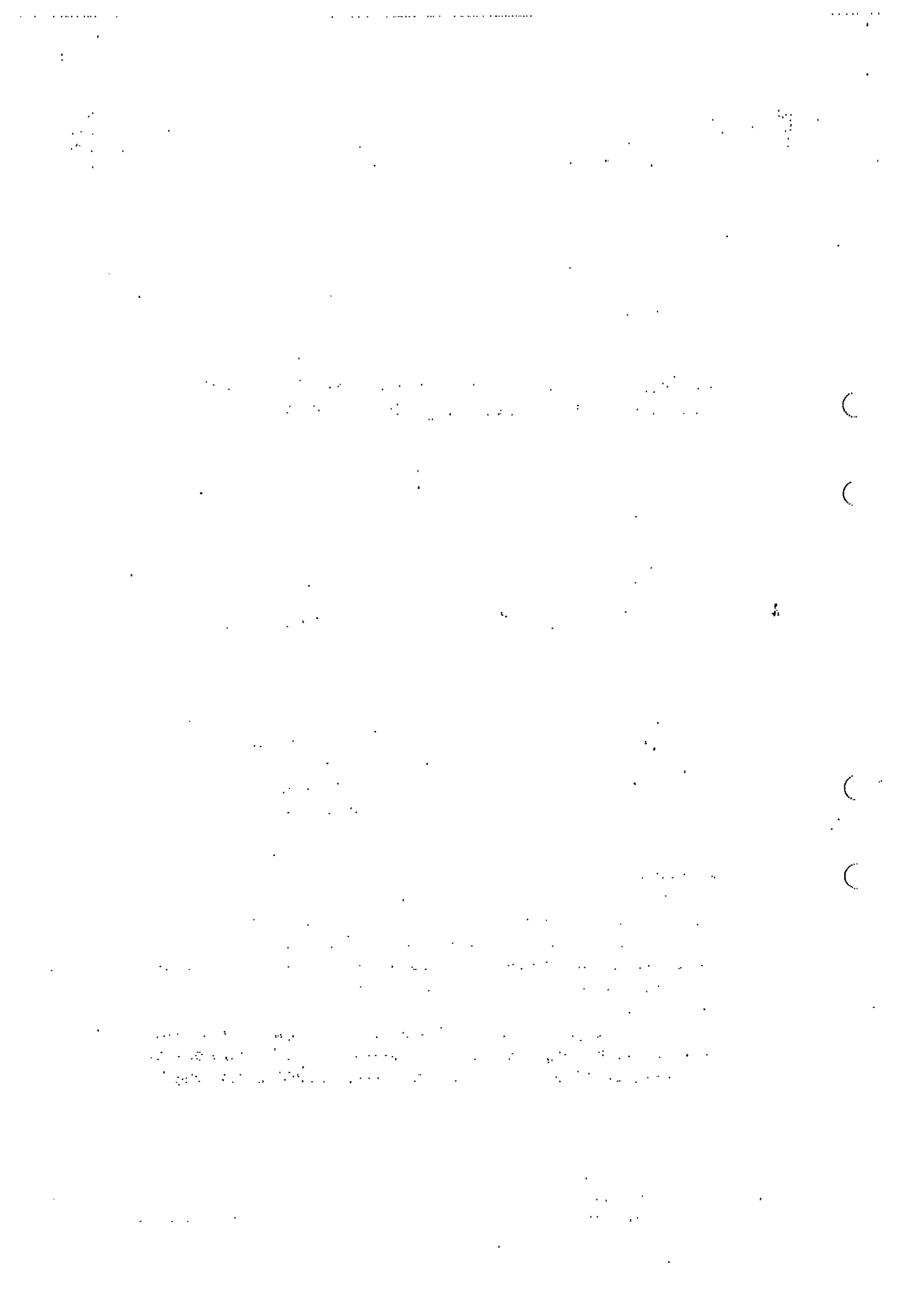

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har i samverkan med stadens förvaltningar och bolag samt handikapporganisationer tagit fram ett nytt handikappolitiskt program, som nu föreslås byta namn till "program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning". Programmet är ett av stadens styrdokument och ska ingå i det integrerade ledningssystemet, ILS.

Utgångspunkten för programmet är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmets övergripande mål är: "I Stockholms stad ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap."

Programmet omfattar sju mål inom områdena fysisk respektive kommunikativ tillgänglighet, bemötande, utbildning, arbete, bostad och fritid. Målen är formulerade utifrån vilka resultat som önskas uppnå för målgruppen. Till målen har tretton indikatorer knutits, som ska belysa i vilken utsträckning det skett en förändring för målgruppen.

Individuella stöd- och serviceinsatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en förutsättning för att personer som har en funktionsnedsättning med insatsernas hjälp ska få möjlighet att leva som andra.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i december 2004 om handikappolitiskt program för Stockholms stad, som gällde för åren 2005 – 2010. Det viktigaste målet var att Stockholm skulle vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010.

I budget för 2010 fick socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att leda arbetet med att ta fram ett handikappolitiskt program som ska börja gälla 2011.

Ärendet

Handikappolitiska programmet, som föreslås byta namn till "program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning", är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Utgångspunkten för programmet är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Programmets övergripande mål är: "I Stockholms stad ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap." Stöd och serviceinsatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att leva som andra. Nämnderna ska öka sin kunskap om dels i vilken utsträckning de individuella stödets utformning bidrar till att förverkliga stadens mål för delaktighet, dels om mäns och kvinnors behov bedöms olika eller om de ansöker om insatser i olika hög utsträckning.

Programmet innehåller följande sju mål/resultat som ska uppnås för målgruppen.

1. Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda stadens inne- och utemiljö.
2. Alla ska kunna få information och kommunicera utifrån sina förutsättningar.

3. Alla ska kunna uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på.
4. Alla barn, ungdomar och vuxna ska delta i utbildning och få det stöd som behövs för att nå målen.
5. Allas arbetsförmåga ska tas tillvara.
6. Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov.
7. Alla ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamhet.

Till dessa mål är totalt tretton indikatorer knutna för uppföljning av programmet.

Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering efter dialog med de lokala handikappråden besluta om vilka tre relevanta aktiviteter som de ska prioritera för att under kommande år bidra till måluppfyllelse.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Programarbetet har bedrivits i en styrgrupp bestående av direktörer i stadens förvaltningar och bolag, en arbetsgrupp med tjänstemän från förvaltningar och bolag samt en arbetsgrupp med representanter från handikapprörelsen.

Ärendet har behandlats på socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens handikappråd den 25 oktober 2010.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inledningsvis kan nämnas att det tidigare "handikappolitiska programmet" föreslås byta namn till "program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning". Detta på grund av att termen "handikapp" är otidsenlig och att Socialstyrelsen avråder från att använda den.

Förslaget till program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning har tagits fram i bred samverkan med stadens förvaltningar och bolag samt med handikapprörelsen. Biträdande stadsdirektören har lett arbetet via en styrgrupp bestående av tretton direktörer i stadens förvaltningar och bolag. Därtill har det funnits två arbetsgrupper – en med tretton tjänstemän från förvaltningar och bolag samt en med sex representanter från handikapprörelsen (deltagarna anges i slutet av dokumentet). Den gedigna representationen från olika verksamheter torde bidra till en bra förankring och implementering av programmet.

Programmet har processats fram och arbetet har bedrivits i olika konstellationer. Ibland har grupperna träffats var för sig, ibland har det varit gemensamma möten mellan styrgruppen och de båda arbetsgrupperna och vid ett par tillfällen har de två arbetsgrupperna haft workshops.

Samtliga grupper uttalade tidigt att för att det nya programmet ska fungera som ett styrdokument måste mål och indikatorer integreras i stadens ledningssystem, ILS. Handikapporganisationerna har fått en kort genomgång av hur ILS-webben är uppbyggd. Ambitionen har varit att dokumentet ska vara lättillgängligt för dem som ska använda det och det är därför kortfattat och förhoppningsvis tydligt. I målformuleringarna har allmänna begrepp såsom fysisk tillgänglighet, kommunikativ tillgänglighet, delaktighet, bemötande undvikits och istället har konkretiserats vad detta innebär.

Inledningsvis diskuterade grupperna artiklarna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och prioriterade de artiklar som är särskilt viktiga och där staden kan medverka till förändring. Utifrån metoden resultatbaserad styrning har fokus varit på "vilka mål/resultat ska uppnås för målgruppen?". Indikatorerna ska besvara frågan "hur vet vi att vi har lyckats nå målet?"

Programmet omfattar sju mål och till dessa är tretton indikatorer knutna. Det är viktigt att notera att varje nämnd och styrelse i sin verksamhetsplanering efter dialog med de lokala handikappråden ska besluta om vilka tre aktiviteter/mål som ska prioriteras för att under det kommande året bidra till att nå måluppfyllelse. Nämnderna kan därutöver även formulera egna nämndmål och indikatorer.

Många diskussioner har förekommit om vad som är mål och vad som är medel/aktiviteter för att uppnå målen. När det gäller individuella stöd- och serviceinsatser konstaterades att detta är en förutsättning för att målen om arbete, bostad, utbildning, fritidsverksamhet m.m. ska kunna uppnås. Detsamma gäller utbildning till personalen om t.ex. bemötande.

För att kunna följa upp programmets mål är det nödvändigt att veta utgångsläget. I vissa fall finns uppgifter om detta, t.ex. i form av nyckeltal, i andra fall måste en nollbasmätning göras. Registrering av personer som har någon form av funktionsnedsättning är inte tillåten och en del av kunskapsinhämtningen måste således ske via enkäter. Värde av de brukarundersökningar som hittills gjorts inom staden har ifrågasatts av handikapporganisationerna. Några handikapporganisationer har framfört att uppföljningar kan ske i dialog med dem. De har en god kännedom om situationen för personer med olika typer av funktionsnedsättning och kan medverka i uppföljning genom t.ex. fokusgrupper och djupintervjuer med sina medlemmar.

För att programmet ska få genomslagskraft måste det implementeras hos såväl stadens förvaltningar och bolag som hos handikapporganisationer och brukare.

Detta kan bl.a. ske på stadens webbsida där dokumentet kan finnas på olika språk, lättläst, teckentolkat och så att det går att lyssna på.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden godkänner bilagda förslag till program om delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Bilaga

1. Stockholm – en stad för alla. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Deltagande förvaltningar, bolag och handikapporganisationer

Styrgrupp:

Farsta stadsdelsförvaltning
Stadsbyggnadskontoret
Trafikkontoret
Micasa
Exploateringskontoret
Idrottsförvaltningen
Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
Svenska Bostäder
Utbildningsförvaltningen
Södermalms stadsdelsförvaltning
Socialtjänst- och arbetsmarknadsförv.
SISAB
Stadsledningskontoret

Arbetsgrupp med tjänstemän:

Enskede-Årsta-Vantör sdf
Exploateringskontoret
Familjebostäder
Hägersten-Liljeholmen sdf
Hässelby-Vällingby sdf
Idrottsförvaltningen
Kungsholmens sdf
Socialtjänst- och arbetsmarknadsförv.
Stadsbyggnadskontoret
Stockholms hem
Trafikkontoret
Utbildningsförvaltningen

Arbetsgrupp med organisationer:

HSO/FUB
HSO/RBU
HSO/RSMH
HSO/RMT
DHR
SRF

Stockholm - en stad för alla

Program för delaktighet
för personer med funktionsnedsättning
2011 - 2015

Oktober 2010

SOCIALTJÄNST- OCH
ARBETSMARKNADSFÖRVALTNINGEN
AVDELNINGEN FÖR STADSOVERGRIPANDE SOCIALA FRÅGOR

Förord

År 2030 är Stockholm navet i en tillgänglig och trygg region utan sociala och fysiska barriärer. I regionen finns obegränsade möjligheter för människor att resa, bo och mötas. Här finns också en högklassig och kostnadseffektiv samhällsservice baserad på valfrihet och mångfald, som ger stockholmarna unika möjligheter att välja mellan olika vård- och omsorgsgivare och skolor. I regionen finns ett stort och brett utbud av arbeten, utbildningar, service, kultur och nöjen med stark internationell karaktär, som ger alla människor möjlighet att förverkliga sina livsdrömmar och tar tillvara allas potential.

Så lyder delar av Stockholms stads vision om ett Stockholm i Världsklass år 2030. "Stockholm, en stad för alla" är en del av vägen till detta Stockholm. Vi är många som måste göra mycket för att nå världsklass. Med fokus på den enskilda människans förmågor, möjligheter och rätt till delaktighet läggs grunden för det Stockholm vi strävar efter att vara.

Ett av stadens styrdokument

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser samt ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Det ersätter det tidigare handikappolitiska programmet, som gällde fram till och med år 2010.

Vägledande för programmet är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, inriktningsmålen för den nationella handlingsplanen 2011-2015 samt stadens Vision 2030.

Kommunfullmäktige fastställer budget för staden, vilken är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. I budgeten fastställer kommunfullmäktige ett antal indikatorer samt aktiviteter som ska bidra till att de handikappolitiska målen uppfylls.

Handikapprådets roll

Handikappråden i varje nämnd och styrelse ska aktivt medverka till att förverkliga stadens mål för delaktighet. Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering efter dialog med de lokala handikappråden besluta om vilka tre relevanta aktiviteter som ska prioriteras för att under det kommande året bidra till måluppfyllelse. Handikappråden ska även medverka i uppföljningen av programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Definition - målgrupp

Programmet avser personer med funktionsnedsättning. "Personer med funktionsnedsättning innefattar bl.a. personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra." (FN-konventionen, artikel 1).

Staden tillämpar Socialstyrelsens definitioner:

Funktionsnedsättning Nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

Funktionshinder Begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. (Funktionshinder är inte något som en person har utan det är miljön som är funktionshindrande.).

Handikapp Termen bör inte användas.
- I föreliggande program används termen endast i samband med "handikappråd".

Exempel på funktionsnedsättningar är: nedsatt rörelseförmåga, synnedsättning, hörselnedsättning, nedsatt t. röst- och talfunktion, intellektuell funktionsnedsättning (till exempel utvecklingsstörning och autism), psykiska funktionsnedsättningar, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (t.ex. ADHD, Aspergers och Tourettes syndrom) samt medicinska funktionsnedsättningar (t.ex. astma, allergi och diabetes).

Mänskliga rättigheter i fokus

Utgångspunkten för stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är principen om mänskliga rättigheter - alla människors lika värde och lika rätt. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Sverige följer sedan januari 2009, förtydligar samhällets ansvar för att mänskliga rättigheter ska förverkligas för personer med funktionsnedsättning. Konventionen, som fokuserar på icke-diskriminering, listar nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

I konventionens artikel 3 beskrivs åtta grundläggande principer för hur människor med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället:

- respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende,
- icke-diskriminering,
- fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället,
- respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten,
- lika möjligheter,

- f) tillgänglighet,
- g) jämställdhet mellan kvinnor och män,
- h) respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för funktionsnedsatta barns rätt att bevara sin identitet.

Stadens mål

I Stockholms stad ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap.

Stöd och service en förutsättning

Ett samhälle som är tillgängligt och utformat utifrån en mångfald av behov, leder till full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Socialtjänstens stödinsatser och individuella lösningar är en förutsättning för att alla ska kunna delta fullt ut i samhället. De viktigaste grundtankarna i Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är att personer med funktionsnedsättning med insatsernas hjälp ska få möjlighet att leva som andra. De har rätt att få den hjälp de behöver i det dagliga livet och har rätt till inflytande och delaktighet i insatsernas genomförande. I skollagen anges att särskilt stöd ska ges för elevernas lärande och personlig utveckling. (FN-konventionen, artikel 19, 20). Stadens medborgare ska behandlas likvärdigt, oavsett var i staden de bor.

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska öka sin kunskap om dels i vilken utsträckning de individuella stödets utformning bidrar till att förverkliga stadens mål för delaktighet, dels om mäns och kvinnors behov bedöms olika eller om de ansöker om insatser i olika hög utsträckning.

Stad för alla, likvärdigt för var och en

I regeringens uppföljning av den nationella handlingsplanen har det visat sig att pojkar och män tar del av sociala stöd i betydligt större utsträckning än flickor och kvinnor med liknande situation. Skillnaderna återfinns ibland annat antalet beviljade timmar och typ av insats. Fortfarande saknas dock en systematisk analys av orsakerna till dessa skillnader.

Staden ska arbeta för att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Enligt FN-konventionen, artikel 7 ska säkerställas att "barn med funktionsnedsättning fullt åtnjuter alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på lika villkor som andra barn". FN:s barnkonvention gäller alla barn och har fyra grundprinciper: förbudet mot diskriminering, barnets bästa, rätten till liv och utveckling och rätten att uttrycka sina åsikter. Artikel 23 gäller barn med funktionsnedsättning. Där skrivs bl.a. att ett barn med funktionshinder har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör ett aktivt deltagande i samhället.

Mål/resultat som ska uppnås för målgruppen

1. Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholm stads inne- och utemiljö

I plan- och bygglagen (PBL) och i Boverkets byggregler (BBR) finns utförliga regler för tillgänglighet och användbarhet i den byggda miljön vid nybyggnad, ombyggnad och ändring. I PBL finns också en bestämmelse om att enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas i befintliga byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser. Lokaler dit allmänheten har tillträde är lokaler som riktar sig till och används av allmänheten. Med allmän plats avses gator, vägar, torg och parker.

Stadens program "Stockholm en stad för alla – Riktlinjer för att skapa en tillgänglig och användbar utemiljö", där staden ställer högre krav på tillgänglighet än gällande byggregler, ska fortsätta att tillämpas inom stadens förvaltningar och bolag samt i stadens exploateringsavtal med andra byggherrar.

Med användbarhet menas att varor och tjänster ska vara utformade på ett sådant sätt att personer med funktionsnedsättning kan använda dem.

(Artiklar i FN-konventionen: 9, 19, 20, 29, 30).

Indikatorer:

- Andel av Stockholms stads inne- och utemiljö som uppfyller gällande byggregler.
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar.

2. Alla ska kunna få information och kommunicera utifrån sina förutsättningar

Kommunikation innefattar bland annat språk, textning, punktskrift, tillgängliga multimedier, lättläst och IT. Språk innefattar bland annat talade och tecknade språk och andra former av icke talade språk.

IT används alltmer i kontakten med medborgarna. För att IT ska bli så bra som möjligt för så många som möjligt är det viktigt att redan vid utarbetandet och utvecklingen av nya tjänster beakta att användare har skilda förutsättningar att ta del av och utnyttja IT och tjänster baserade på IT.

(Artiklar i FN-konventionen: 9, 17, 21, 29, 30).

Indikatorer:

- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan ta del av och förstå stadens information.
- Andel av stadens e-tjänster som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

3. Alla ska bemötas med kunskap och respekt och själva vara med och bestämma i frågor som gäller honom eller henne

Bemötandet av personer med funktionsnedsättning är en fråga som i grunden handlar om att alla ska bli respekterade fullt ut för den de är. De anställdas bemötande och arbetssätt är lika viktigt för ökad tillgänglighet som den fysiska miljön och tillgången till anpassad information.

(Artiklar i FN-konventionen: 17, 21, 29, 30).

Indikatorer:

- Andel personer med funktionsnedsättning som har beviljats insats och som upplever att de har kunnat välja anordnare (t.ex. gruppboende, förskola, skola).
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utförande.
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal.

4. Alla barn, ungdomar och vuxna ska kunna delta i utbildning och få det stöd som behövs för att nå målen

Gäller för alla skolformer: förskola, förskoleklass, grundskola, obligatoriska särskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt vuxenutbildning.

Lärarnas kompetens är den viktigaste faktorn för att nå bra pedagogiska resultat. Verksamhetens personal ska ha relevant kunskap om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan utformas efter olika behov.

Valfriheten i skolan är lika viktig för barn med funktionsnedsättning som för andra.

Skolans lokaler, material och undervisning ska vara tillgänglig för alla. Elever ska få det stöd i undervisningen de behöver.

(Artiklar i FN-konventionen: 7, 24).

Indikator:

- Andel elever som når målen för respektive skolform.

5. Allas arbetsförmåga ska tas tillvara

Staden ska främja möjligheten till anställning, praktikplatser och sommarjobb. Rekryteringsförfarandet inom stadens nämnder och styrelser ska inte missgynna eller diskriminera personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta i Stockholms stad.

Staden ska i första hand verka för att personer som har en funktionsnedsättning får tillgång till arbetsförmedlingens insatser. Stadens jobbtorg kan även ses som en resurs för gruppen.

Ett övergripande mål med dagliga verksamheter enligt LSS och dagverksamheter enligt SoL är att utveckla den enskildes möjlighet till arbete.

(Artiklar i FN-konventionen: 19, 27, 28).

Indikatorer:

- a. - Andelen anställda personer med funktionsnedsättning i Stockholms stad.
- Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL.

6. Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov

Personer med funktionsnedsättning ska kunna få en bostad inom det ordinarie bostadsbeståndet.

Personer med omfattande stödbehov ska få tillgång till särskilda boendeformer.

(Artiklar i FN-konventionen: 17, 22, 23, 28).

Indikator:

- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever sig ha en fungerande bostad.

7. Alla ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamhet

Med fritidsverksamheter avses bland annat kultur, idrott, rekreation samt deltagande i föreningsliv.

Verksamheterna ska vara tillgängliga och i övrigt vara utformade på ett sådant sätt att personer med funktionsnedsättning kan använda sig av utbudet:

(Artiklar i FN-konventionen: 19, 28, 29, 30).

Indikatorer:

- Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet.
- Andelen vuxna med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet.

Bilaga 1 visar vilka mål som är mest relevanta för de olika nämnderna/styrelserna.

Uppföljning

För att kunna följa upp målen krävs det kunskap om utgångsläget. I vissa fall finns sådana grunddata, t.ex. i form av nyckeltal, i andra fall är det nödvändigt att börja med en nollbasmätning.

Det är inte tillåtet att föra register över vilka personer som har en funktionsnedsättning. Däremot är det möjligt att via enkäter, där personerna själva gör en bedömning av om de har en funktionsnedsättning, få reda på i vilken utsträckning de upplever sig delaktiga i samhället.

En del indikatorer kommer att specificeras i samband med utformandet av enkäter. För att belysa en indikator kan det i vissa fall vara nödvändigt att ställa flera frågor och därefter vikta samman svaren.

Uppföljningar kan även göras i dialog med handikapporganisationerna, som ofta har en god kännedom om situationen för personer med olika typer av funktionsnedsättning.

Referensdokument

- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s barnkonvention
- Regeringens skrivelse 2009/10:166: "Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken och grunden för en strategi framåt
- Riktlinjer för tillgänglighet – Riv hindren. Handisam
- Boverkets byggregler BBR
- Stockholm – en stad för alla. Handbok för utformning av en tillgänglig och användbar miljö.
- Personalpolicy för Stockholms stad
- Riktlinjer för nämnder och styrelser jämslällhets- och mångfaldsarbete

Bilaga I

Mål/Resultat	Indikatorer	Ange tre al
1. Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda stadens inne- och utemiljö	- Andel av stadens inne- och utemiljö som uppfyller gällande byggregler - Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar	Alla nämnd styrelser
2. Alla ska kunna få information och kommunicera utifrån sina förutsättningar	- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan ta del av och förstå stadens information. - Andel av stadens e-tjänster som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.	Alla nämnd styrelser
3. Alla ska kunna uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på	- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan välja verksamhet (t.ex. gruppboende, förskola, skola) - Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning - Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal	Alla nämnd styrelser
4. Alla barn, ungdomar och vuxna ska kunna delta i utbildning och få det stöd som behövs för att nå målen	- Andel elever som når målen för respektive skolform.	UtbN SISAB SDN
5. Allas arbetsförmåga ska tas tillvara	- Andelen anställda personer med funktionsnedsättning i staden - Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL	Alla nämnd styrelser
6. Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov	- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad.	ExpIN Familjebost Micasa SAN Svenska bo: SbN SDN Stockholms ÄN
7. Alla ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamhet	- Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet - Andelen vuxna med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet	KUN IdN SDN SAN UtbN